

Есеп деректері көрсеткендей, 2018-2020 жылдардағы зерттеулерімізде құнбағыс дақылдың көбірек ластануы гербицидтер қолданылмаған нұсқада анықталды. Орташа есеппен 3 жыл ішінде 2 нақты жапырақ фазасында тырмалау + егу алдындағы қолсыту (бақылау) технологиясын қолданған кезде 1 м² жерде шикі салмағы 31,22 г/м² болатын 10,67 арамшөп есептелді.

2018-2020 жылдардағы зерттеуде орташа есеппен құнбағыс тұқымның ең жоғары түсімі Раундап гербициді қолданылғанда және 21,03 ц/га егіс алдында қолсыту жүргізу арқылы топырақты тырмалау кезінде қамтамасыз етілді.

2018-2020 жылдардағы зерттеуді қолданған кезде орташа алғанда ең жоғары май жинау Раундап (2 л/га) енгізе отырып тырмалау + себу алдында культивациялау нұсқасында белгіленген – 9,57 ц/га. тырмалау және себу алдында культивациялау арқылы біріктірілген 1 және 2 қатараралық өңдеуді қолданған кезде май жинау 7,16-7,95 ц/га дейін өсті, бұл бақылаумен салыстырғанда 0,92-1,71 ц/га-ға артық.

Түйін сөздер: құнбағыс, арам шөптер, отау, гербицидтер, өнімділік, майлы дақылдар.

Б.Н. Насиев

Западно-Казахстанский аграрно-технический университет имени Жангир хана, Уральск, Казахстан

ЭФФЕКТИВНЫЕ ПРИЕМЫ УХОДА ЗА ПОСЕВАМИ ПОДСОЛНЕЧНИКА

Аннотация. Возделывание подсолнечника актуально в климатических условиях Западного Казахстана, характеризующихся высокой теплообеспеченностью и продолжительным вегетационным периодом. Для получения высокого урожая подсолнечника в системе адаптивных технологий важное значение имеет правильная предпосевная подготовка почвы и оптимальные сроки посева.

Большой урон урожаю подсолнечника наносят сорные растения. Обладая мощной подземной и надземной массой, подсолнечник конкурирует с сорняками лучше многих других полевых культур. Тем не менее, на засоренных полях его урожайность, по данным ВНИИМК, снижается на 2,5 ц/га [48, 49, 50].

Как показали данные учета, в наших исследованиях 2018-2020 годов наибольшая засоренность посевов подсолнечника была на вариантах без применения гербицидов. Так, в среднем за 3 года в фазу 2-х настоящих листьев при применении технологии боронование + предпосевная культивация (контроль) на 1 м² насчитывался 10,67 сорных растений с сырой массой 31,22 г/м².

Как показали данные исследований, в среднем за 2018-2020 годы наиболее высокий сбор масла установлен на варианте боронование + предпосевная культивация с внесением Раундап (2 л/га) – 9,57 ц/га. При применении 1 и 2-х междурядных обработок, совмещенных боронованием и предпосевной культивацией, сбор масла вырос до 7,16-7,95 ц/га, что больше по сравнению с контролем на 0,92-1,71 ц/га.

Ключевые слова: подсолнечник, сорные растения, культивация, гербициды, урожайность, масличность.

Information about authors:

Nasiyev B.N., Doctor of agricultural sciences, Corresponding member of NAS RK, Professor of Higher School "Technology of crop production" Zhanqir khan West Kazakhstan Agrarian - Technical University, Kazakhstan, 090000, Uralsk, Zhanqir khan Street, 51. E-mail: veivit.66@mail.ru. <https://orcid.org/0000-0002-3670-8444>

REFERENCES

- [1] Zhuryov G.M., Syzdykov B.Sh., Orazova B.B., Taskulova G.M., Talassov M.Zh. (2020) Agribusiness system in the context of reform: proactive policy and globalization of food security. Reports of the National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan Volume 1, Number 329. Pp. 18-25. <https://doi.org/10.32014/2020.2518-1483.3> ISSN 2224-5227 (Print).
- [2] Abisheva G.O., Taukenova L.Zh., Ismailova D.T., Sunakbayeva D.K., Shamuratova N.B., Hajek Petr (2020) Ecological and economic analysis of adaptive landscape systems under conditions of sustainable development Reports of the National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan. Volume 3, Number 331. <https://doi.org/10.32014/2020.2518-1483.61> ISSN 2224-5227 (Print).
- [3] Baimukanov D.A., Pristupa B.N., Kolosov Yu. A., Donnik I.M., Torosyan D.S., Kolosov A.Yu., Orlova O.N., Yuldashbayev Yu.A., Chylbak S.O. (2019) Improvement of breeding and productive traits of Kalmyk cattle breed. Bulletin of National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan. Volume 2, Number 378. Pp. 128-145. <https://doi.org/10.32014/2019.2518-1467.51> ISSN 1991-3494 (Print).
- [4] Abd El-Lattief E.A. (2011) Growth and fodder yield of forage pearl millet in newly cultivated land as affected by date of planting and integrated use mineral and organic fertilizer // Asian Journal of Crop Science Volume 3, Issue 1. Pp. 35-42.
- [5] Peltonen-Sainio P. (2016) Land use yield and quality changes of minor field crops: is there superseded potential to be reinvented in northern europe? // PLoS ONE. Volume 11, November. Pp. 5-10.
- [6] Nenko N.I. (2016) Prospects for sunflower cultivation in the Krasnodar region with the use of plant growth regulator // Helia. Volume 39, Issue 65, December. Pp. 197-211.
- [7] Tagarakis A.C. (2017) Proximal sensing to estimate yield of brown midrib forage sorghum // Agronomy Journal. Volume 109, № 1, January-February. Pp. 107-114.
- [8] Nasiyev B.N., Zhanatalapov N.Zh., A.S. (2018) Bushnev The influence of seeding time on growth development and productivity of sunflower in the dry steppe area // Ecology, Environment and Conservation (0971765X-India-Scopus) Volume 24, Number (4). Pp. 1617-1623. ISSN-0971-765X. IF 0.11.
- [9] Methods of State variety testing of agricultural crops (1972) M.: Kolos, 240 p. (in Russ.).
- [10] Dospetchov B. A. (1985) Field experiment methodology. M.: Agropromizdat, Pp. 12-45. (in Russ.).
- [11] Vasiliev D.S. (1990) Sunflower. M.: Agropromizdat, 174 p. (In Russ.).
- [12] Yaroslavsky P.N., Maximova A.Ya. (1975) Main tillage systems // Sunflower. Ed. acad. V.S. Pustovoit. M.: Kolos, Pp.309-324. (In Russ.).